

Домша Є.
студентка V курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к. пед. н., ст. викладач
кафедри психології та соціальної роботи ТНЕУ
Крупник З. І.

ЯВИЩЕ ДИТЯЧОЇ БЕЗПРИТУЛЬНОСТІ ЯК СУСПІЛЬНА ПРОБЛЕМА

Дитяча безпритульність – одна з найактуальніших і найболючіших проблем сучасного суспільства. Явище дитячої безпритульності є складним та неоднозначним, адже ці діти є жертвами не тільки власних родин, але й байдужості оточуючих та суспільства в цілому.

За останні роки в Україні спостерігається катастрофічне збільшення кількості дітей, які перебувають на вулиці, позбавленні батьківського піклування. Система соціального захисту в нашій державі лише трансформується в нових умовах, і є не настільки гнучкою, щоб вчасно та адекватно реагувати на наявні негативні соціальні прояви, тому діти залишаються незахищеною категорією, які потребують допомоги від суспільства у вирішенні своїх проблем [1, с.5-10].

Безпритульність – це соціальне явище, яке спричинене низкою економічних, політичних та соціальних умов: відсутність в особи постійного місця проживання або притулку та фактичне позбавлення засобів до існування. Основними причинами виникнення дитячої безпритульності є: сирітство, негідне виконання батьками своїх обов'язків, або надмірне зловживання батьківськими правами, конфлікти в сім'ї, алкогольна та наркотична залежність батьків або опікунів, аморальний спосіб життя, незаконна поведінка, а також психологічні особливості дитини, зокрема прагнення до незалежності, свободи, схильність до бродяжництва. Відсутність в дитини постійного місця проживання, притулку, перебування на вулиці чи в тимчасових сховищах становить загрозу не тільки для її виживання та фізичного здоров'я, але й для формування її повноцінного особистісного розвитку [2, с. 250-252].

Державний центр соціальних служб для молоді на замовлення Державного інституту проблем сім'ї та молоді провів ряд досліджень, що показали основні групи осіб, які відносяться в Україні до категорії «діти вулиці». А саме:

– безпритульні діти, які не мають постійного місця проживання через втрату батьків, асоціальну поведінку дорослих у сім'ї, а також діти, яких вигнали з дому;

– бездоглядні діти, які змушені перебувати на вулиці, тому що батьки не мають матеріальної змоги їх забезпечити, наявність у них психологічних захворювань та байдуже ставлення дорослих до виховання дітей;

– діти-втікачі з навчально-виховних закладів, які зазнали психологічного чи фізичного насилля у закладах інтернатного типу чи притулку;

– діти з яскраво вираженими ознаками важковихованості, що схильні до безцільного проведення часу [3].

На державному рівні, основними причинами дитячої та підліткової безпритульності є:

1. соціально-економічна та політична нестабільність в країні;
2. негативний вплив соціального середовища на формування особистості дитини;
3. відсутність цілеспрямованих дій міністерств, установ та організацій, які безпосередньо відповідають за роботу із молоддю;
4. незадовільне фінансове становище більшості родин.

Життєва стійкість безпритульних дітей значно знижується через слабкий інтелектуальний розвиток, невміння контролювати себе, недостатній рівень впевненості в собі, і як наслідок, зубожіння їхнього духовного світу. В бездоглядних дітей та підлітків значно погіршується психічне та фізичне здоров'я із-за частого вживання ними психоактивних речовин [4, с. 18-19].

Опинившись на вулиці, безпритульний перебудовує свій ціннісний світ. Неповнолітні діти, які протягом тривалого часу ведуть асоціальний спосіб життя, виробляють свою філософію життя і утворюють особливу субкультуру, специфічно засвоюючи моральні поняття, такі як,

наприклад, вірність, честь, борг, совість та інші. Культурно-негативні погляди, цінності, засвоєні у підлітковому віці, закріплюються на все життя і стають однією з основних причин рецидивної злочинної поведінки. Безпритульні діти виробляють свої специфічні набори цінностей та норм, які вступають у складну взаємодію одне з одним і тими цінностями, які затверджуються у суспільстві. У них гіпертрофовано розвиваються такі характеристики особистості як: жебрацтво; відсутність уподобань; комплекс знедоленої людини, ущербності; втрачається почуття захищеності; вседозволеність; схильність до правопорушень; типовий інфантилізм, неприйняття самого себе як особистості; нездатність до свідомого вибору своєї долі; переважаність негативним досвідом, негативними цінностями та зразками поведінки; агресія щодо зовнішнього світу; відсутність інтересу до суспільно корисної діяльності. Ці характеристики є наслідком впливу зовнішнього середовища та несуть загрозу для майбутнього нашого суспільства.

Таким чином, безпритульність дітей є масштабною проблемою сучасного суспільства. Адже представляє собою реальну загрозу нормальному розвитку держави, оскільки сприяє поширенню злочинності, наркоманії, знижує рівень продуктивності праці, підриває моральні підвалини суспільства. Небезпека явища безпритульності дітей та підлітків полягає в тому, що вона сприяє формуванню особистості не пристосованої до позитивного життя в суспільстві на основі притаманних йому цінностей, норм і форм поведінки.

Тому поширення даної суспільної проблеми в нашій країні викликає необхідність розробки та впровадження ефективних програм профілактики для подолання цього суспільно негативного явища. З метою попередження виникнення та зменшення випадків дитячої безпритульності, потрібно ще на ранній стадії виявляти сім'ї, які неспроможні виконувати виховні функції, вживати заходи щодо запобігання соціальному сирітству, створювати належні умови для всебічного розвитку дитини, забезпечити підготовку та перепідготовку фахівців соціального захисту, збільшити обсяги фінансування заходів щодо подолання дитячої безпритульності і бездоглядності.

Список використаних джерел

1. Горобець І. Проблеми законодавчого забезпечення державної політики щодо дитячої безпритульності та бездоглядності / І. Горобець // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. Пр. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 3. – С. 42.
2. Зверєва І. Д. Комплексна допомога бездоглядним та безпритульним дітям: метод. посіб. / І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрочко. – К.: Видавничий дім —КАЛИТАІІ, 2010. С.– 376.
3. Кравченко С. Громадська правова свідомість як необхідний елемент побудови громадянського суспільства в Україні / С. Кравченко // Право України. – 2012. – №12. – С. 140–143.
4. Лоткін Д. Б. Як боротися з бездоглядністю / Д. Б. Лоткін / Соціальне обслуговування. – 2010. – № 12. – С. 18 – 22.

Йосифів В., Вонсик О.

*студентка II курсу бакалаврату та I курсу
магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к. психол. н., доцент кафедри
психології та соціальної роботи THEU*

Гірняк А.Н.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Реформування соціальної сфери, складність соціально-економічної ситуації в країні, збільшення інформаційного потоку, впровадження нових технологій, соціальних програм та інші зміни в суспільстві зумовлюють потребу психологічного супроводу рекламної діяльності у соціальній сфері. Адже будь-яка реформа, яка не супроводжуватиметься потужною